

NASZE POSTULATY

DREAM
YOUR
SCHOOL
POLAND

UCZENIE SIĘ

Chcemy:

Szkoły, która nie narzuca nam światopoglądu i pozwala zdobywać wiedzę o wszystkich religiach świata, abyśmy mieli wolność wyboru.

Przedmiotów dostosowanych wspólnie przez uczniów i nauczycieli do możliwości i potrzeb poszczególnych uczniów — pod względem poziomu i formy prowadzenia lekcji.

Pracować nad naszymi mocnymi stronami indywidualnie z nauczycielami. Czujemy, że to nas rozwija.

lekcji poza szkołą

otwarcia szkoły na świat

wyboru dyscyplin sportowych

pozytywnego systemu oceniania („Ludzkie podejście”)

swobodnego dostępu do internetu w czasie lekcji informatyki

szkoły osadzonej w społeczności lokalnej

możliwości grania w gry komputerowe

sami ustalać swój plan lekcji

możliwości słuchania muzyki przez słuchawki

oglądać filmy na telewizorach i komputerach

możliwości oceny pracy nauczyciela w różnych kategoriach (np. relacji z uczniami)

otrzymywać mailem prezentacje i materiały naukowe

muzyki na niektórych lekcjach

częściej realizować projekty

lekcji projektowania graficznego

zajęć integracyjnych

zajęć wykorzystujących multimedia

kótek zainteresowań, również sportowych

spędzania przerw w pracowniach komputerowych

możliwości nagrywania filmów i teledysków

zajęć prowadzonych przez specjalistów z danej dziedziny

Grażyna Czetwertyńska

Na pozór postulaty z tego obszaru wyglądają, jakbyśmy chcieli uczniów stigmatyzować. Ci słabsi niech się uczą rzeczy łatwych, ci mocni — trudnych. Chodzi jednak o to, żeby nauczyciele i nauczycielki towarzyszyli uczniowi, aby uczeń mógł w swoim tempie uczyć się coraz więcej i coraz trudniejszych rzeczy, a nie być od razu rzucony na głęboką wodę. Chodzi o dostosowywanie sposobu nauczania, treści, które trzeba opanować i umiejętności, które trzeba wyćwiczyć, do pojedynczych uczniów i uczennic. Zgadza się z tym całkowicie — to bardzo ważny aspekt efektywnego uczenia się.

Aleksander Pawlicki

Na warsztatach „Wymarzonej szkoły” spotkała się grupa uczniów ryzykantów. Postulaty są zobowiązaniem dla nich samych. Stuchaniem, jak opowiadają o tym, że szkoła powinna dopasowywać zajęcia do ich potrzeb. Z tego wynika rzecz rewolucyjna: że szkoła to nie jest gra w policjantów i złodziei, to nie miejsce, w którym nauczyciele gonią uczniów do nauki, a ci drudzy uciekają, jak długo mogą. Nauczyciele potrzebują dowiedzieć się od uczniów, co robią źle, jak mogliby uczyć lepiej, co zrobić, żeby być blisko młodzieży. To wymaga odwagi zarówno od nauczycieli, jak i od uczniów.

Warto wziąć współodpowiedzialność za swoje czyny i mówić nauczycielowi, czego chce się teraz uczyć i czego potrzebuję do uczenia się. Warto mówić nauczycielowi, jak może lepiej uczyć — do tego wszystkiego potrzebna jest bardzo otwarta komunikacja.

LUDZIE

Chcemy:

Lekcji z ekspertami, którzy są dla nas autorytetami, bo mają wiedzę i doświadczenie oraz potrafią wzbudzić zainteresowanie.

Głębszej integracji nauczycieli z uczniami i uczniów między sobą. Nie ma dobrej i efektywnej pracy bez komunikacji i wzajemnego szacunku.

Grażyna Czetwertyńska

Bardzo przyjemne jest to, że grupa młodych ludzi myśli właściwie dokładnie tak jak ja. Nie ma uczenia się bez bardzo dobrych relacji, bez szacunku, bez tak zwanej kultury szkoły, bez zaufania. Aby uczniowie przestali udawać, że coś robią, nauczyciele i nauczycielki muszą w nich uwierzyć, zaś uczniowie muszą uwierzyć w nauczycieli. Trzeba otworzyć ze sobą rozmawiać, komunikować się. Te kontakty mogą pomóc także w trudnych chwilach.

Wszystkie postulaty są właściwie do zrealizowania, choć jedne są trudniejsze, inne łatwiejsze. Efekt zależy od dobrej woli i skutecznego porozumiewania się. Dodałabym więc jeszcze do tej listy dobre relacje pomiędzy nauczycielami i nauczycielkami. Dobrze wiemy, że jeżeli nauczyciele lubią się między sobą, to uczniowie osiągają lepsze wyniki w nauce. Kiedy w szkole panuje przyjazne nastawienie, uczniowie nie boją się niewiedzy, a nauczyciele pomagają im tę wiedzę zdobywać.

Angelika Apanowicz

Szacunek do drugiego człowieka to nie jest pusty frazes. W szkole, w której pracuję (waldorska szkoła podstawowa), bardzo o to dbamy i staramy się, żeby od pierwszej do trzeciej klasy w ogóle nie było rywalizacji. Do klasy szóstej mamy ocenianie opisowe. My, nauczyciele, regularnie spotykamy się ze sobą: rozmawiamy o sprawach organizacyjnych, a przy okazji uczymy się od siebie. Zależy nam na tym, żeby nauczyciele szanowali się i pięknie różnili. Dążymy do tego, żeby łącząc różne wątki w nauczaniu, by każdy uczeń znalazł coś dla siebie i mógł zdobywać wiedzę przez doświadczanie.

pomocnego i wyszkolonego personelu

Demokracji w szkole: każdy powinien szanować poglądy innych i mieć prawo głosu oraz możliwość powiedzenia, co mu się nie podoba lub podoba, np. w ankiecie lub podczas debaty.

możliwości przynoszenia zwierząt do szkoły

wsparcia ze strony innych uczniów i ze strony nauczycieli

szacunku do wszystkich w szkole

nie być oceniani za poglądy

nauczycieli—przewodników

zaufania i komunikacji między uczniem a nauczycielem

powszecznych wyborów do samorządu uczniowskiego

przyjaźni się z nauczycielami

zwiększenia roli ucznia w szkole

wspólnych warsztatów rodzicielsko—nauczycielskich

przepisów szkolnych dostosowanych do potrzeb uczniów

integracji ze środowiskiem lokalnym

więcej prywatności dla ucznia

rozmów o błędach i o tym, co trzeba poprawić

więcej prywatności dla ucznia

być z nauczycielami na „ty”

więcej prywatności dla ucznia

PRZESTRZEŃ

Chcemy:

Przestrzeni do dotlenienia, nauki, odpoczynku, pobudzenia kreatywności — z hamakami, leżakami, kocami i ogrodem, również zimowym (np. patio).

Chill roomu — pokoju, w którym będą kanapy, czajnik, stoliki, pufy; pokoju do relaksu i odpoczynku zaprojektowanego przez uczniów i dla uczniów.

Bufetu — dużej przestrzeni z klimatyzacją, okrągłymi stołami, kuchennym zapleczem dla uczniów; miejsca, w którym będzie można bez pośpiechu zjeść jedzenie robione na miejscu lub wysokiej jakości catering.

trampoliny i sportowych urządzeń

dźwiękoszczelnych pomieszczeń

klas wyposażonych w tablice interaktywne

kolorowych, udekorowanych ścian w korytarzach i spokojnych pustych ścian w salach lekcyjnych

boiska, hali sportowej

klas urządzanych przez uczniów

podziału przestrzeni dla młodszych i starszych

boiska przystosowanego do wielu dziedzin sportu

zaplecza socjalnego

ścian w klasach w zimnych kolorach

dużej, wygodnej i bezpiecznej szatni

kranika z wodą pitną

stołówki

porządku na terenie szkoły

dobrze wyposażonych sal przedmiotowych

pokoju dla uczniów (internet, kanapy, piłkarzyki)

miękkich krzeseł

kontaktów do ładowania telefonów

minikampusu (na wzór kampusu Google) — leżaki, hamaki

miejsc dostosowanych dla osób niepełnosprawnych

szafek dla uczniów

muzyki na niektórych lekcjach

Ludwika Ignatowicz

Bardzo się cieszę, że już na początku ustaliliśmy, że to uczniowie są ekspertami. Zawsze to mówię podczas różnych warsztatów. Dlaczego? Ponieważ to uczniowie spędzają bardzo dużo czasu w szkole, która staje się dla nich drugim domem. Dlaczego więc dzieci nie mogłyby mieć wpływu na to, jak ich szkoła ma wyglądać? W szkołach coraz częściej oddaje się głos uczniom i pyta ich o zdanie: o kolor ścian, aranżację sal lekcyjnych, o to, jak mają wyglądać korytarze i jakie oświetlenie wybrać. Najważniejsze, żeby budować szkołę wspólnie i nie zapominać o żadnej grupie, która jest częścią społeczności szkolnej: o osobach, które sprzątają teren budynku, o rodzicach, którzy przychodzą do szkoły na zebrania, o nauczycielach, którzy też pragną w czasie przerwy odpocząć i chcą, żeby szkoła ładnie wyglądała. Każda rozmowa dotycząca przestrzeni powinna zacząć się od poznania własnych potrzeb oraz potrzeb innych osób przebywających na co dzień w szkole.

Uczeń z sali

W naszej szkole istnieje rada liceum, która organizuje przestrzeń dla licealistów. Stworzyliśmy pokój, w którym nie obowiązują ogólne zasady szkolne. Można na przykład korzystać z elektroniki.

Aliaja Pacewicz

Jest tak, że wszyscy mamy jakąś możliwość wpływu na przestrzeń szkolną, ale rzadko z niej korzystamy. Często dyrekcja i nauczyciele nie zachęcają do tego. Teraz już wiecie, że możecie pójść do nauczycieli oraz nauczycielek i powiedzieć, czego wam potrzeba: choćby to, że świat technologii można pożytecznie wykorzystać zamiast się na niego obrażać.

NOWE TECHNOLOGIE

Chcemy:

E—odpoczynku, czyli dostępu do sprzętu elektronicznego podczas przerw i w czasie wolnym, np. radiowęzła, tabletów, sali gier.

Dostępu do sprzętu: tablic multimedialnych, drukarki, komputerów, szybkiego internetu.

E—materiałów, czyli łatwego dostępu do wszystkich materiałów dotyczących omawianych tematów.

możliwości zamieszczania wpisów na szkolnego bloga i udostępniania zdjęć na Facebooku

e—booków zamiast książek i zeszytów oraz notatek na komputerze

radiowęzła — wybierania muzyki przez uczniów

dziennika elektronicznego dostępnego dla ucznia

internetowych sposobów komunikacji uczniów z nauczycielami, także w czasie zajęć

możliwości grania na telefonach podczas przerw

telewizorów na korytarzach

komputerów w bibliotece

internetu w każdej sali

szkolnych ładowarek

tabletów dla uczniów

pracy w chmurze

jasnych zasad korzystania z nowych technologii w szkole

szkolnego kanału YouTube, konta na Snapchacie i Instagramie

dostępu do zdjęć ze szkolnych wydarzeń

Ludmiła Rycielska

Jeśli myślimy o wykorzystaniu nowych technologii w przestrzeni szkolnej, to warto zadać sobie pytanie, czemu ma ono służyć. Przede wszystkim internetu używać możemy do komunikacji między członkami szkolnej społeczności, możemy również dzięki niemu głosować, rozwijać demokrację lokalną w szkole. Oczywiście ważny jest edukacyjny wymiar technologii: dzięki nim możemy lepiej się uczyć, choć powinna temu towarzyszyć refleksja nad tym, z jakich stron internetowych i źródeł czerpiemy wiedzę. W postulatach i w czasie rozmów z uczniami zobaczyłam też pomysły, jak można wykorzystać nowoczesne technologie nie tylko na lekcjach. Mam na myśli e—odpoczynek — to ciekawe podejście dotyczące wykorzystania technologii do celów rekreacyjnych. Nie zapominajmy wreszcie o twórczym potencjale nowych technologii, które możemy wykorzystać chociażby do wspólnego planowania przestrzeni wymarzonej szkoły.

DREAM YOUR SCHOOL

POLAND

WSTĘP

Setki dzieci z trzech europejskich krajów stworzyły własne propozycje szkoły doskonałej.

Pomysły na zmiany w edukacji wychodzą zwykle od dorosłych, mimo że nie chodzą oni już do szkoły i swoje propozycje opierają często na obawach oraz ideach odległych dzieciom i młodzieży.

Dlatego Fundacja Evens zainicjowała europejski projekt „Wymarzona szkoła”, w którym poprosiła uczniów i uczennice o podzielenie się swoimi pomysłami na zmiany w szkołach i szerzej — w edukacji.

Projekt realizowany z partnerami Fundacji Evens: a21—Apprendre au 21ème siècle (Francja), ONCA (Wielka Brytania) i Centrum Edukacji Obywatelskiej oraz Fundacją Szkoła z Klasą (Polska). Każda z tych organizacji przeprowadziła warsztaty z młodzieżą, by sformułować konkretne propozycje. Następnie zorganizowały otwarte wydarzenia, podczas których uczniowie i specjaliści zajmujący się edukacją dyskutowali o swoich pomysłach. Ostatnim etapem działania jest opracowanie publikacji, w której znajdują się koncepcje wypracowane przez młodzież. Projekt ma wymiar zarówno edukacyjny, jak i obywatelski. U jego podstawy leży idea kształcenia dzieci, aby umiały brać odpowiedzialność za swoje uczenie się oraz swoje otoczenie, potrafiły korzystać z dostępnych narzędzi demokratycznych i obywatelskich, ale też tworzyć własne. Polityków i osoby decyzyjne zachęca natomiast do dokonywania zmian w edukacji opartych na postulatach uczniów.

W publikacji oddajemy głos trzem organizacjom partnerskim, które opowiadają o swoich projektach oraz propozycjach, nad którymi wspólnie pracowała młodzież oraz mieszane grupy złożone z dzieci i dorosłych. Razem materiały te tworzą fascynujący obraz tego, jak dzieci w Europie „wymarzyły sobie szkołę”.

Kolejnym krokiem Fundacji Evens i jej partnerów będzie rozpowszechnienie tych pomysłów i wprowadzenie ich do debaty publicznej. Wszystko po to, by na nowo stworzyć szkołę jutra!

O Fundacji Evens

Fundacja Evens inicjuje, opracowuje oraz wspiera projekty promujące harmonijne współistnienie obywateli i państw zjednoczonej Europy. Fundacja promuje poszanowanie różnorodności i wielokulturowości, oraz projekty, które podtrzymują nienaruszalność fizyczną, psychologiczną i etyczną. Fundacja Evens inicjuje i wspiera trwałe projekty promujące poszanowanie kulturowej i społecznej różnorodności w Europie.

www.evensfoundation.be

O CEO

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO) jest niezależną instytucją edukacyjną. Powstała z myślą o poprawie jakości systemu oświaty, upowszechnianiu wiedzy obywatelskiej, promowaniu praktycznych umiejętności i postaw niezbędnych do budowania demokratycznego państwa prawa i społeczeństwa obywatelskiego.

www.ceo.org.pl

NASI EKSPERCI I EKSPERTKI

Angelika Apanowicz

dyrektorka waldorfskiej szkoły podstawowej i gimnazjum w Warszawie

Ludwika Ignatowicz

animatorka, socjolożka, członkini Stowarzyszenia Odblokuj, realizuje nowatorskie pomysły dotyczące przestrzeni miejskiej

Ludmiła Rycielska

psycholożka, zajmuje się badaniami edukacyjnymi w Instytucie Badań Edukacyjnych, interesuje się m.in. psychologią przestrzeni

Grażyna Czetwertyńska

adiunkt na wydziale Artes Liberales, zawodowo zajmuje się procesami związanymi z nauczaniem i uczeniem się

Aleksander Pawlicki

historyk, trener, autor programu edukacji historycznej i podręcznika dla szkół podstawowych, współautor podstawy programowej, pracował przy badaniach PISA

Alicja Pacewicz

współzałożycielka i wiceprezesa Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej

WARSZTATY WYMARZONA SZKOŁA

Na początku zbadaliśmy opinie uczniów i uczennic za pomocą ankiety: zapytaliśmy ich o to, co lubią w swojej szkole, a co chcieliby w niej zmienić. Ankiety podzieliliśmy na cztery obszary: uczenie się, ludzie, przestrzeń, nowe technologie. Odpowiedzi udzielone w ankiecie stały się dla nas punktem wyjścia w czasie warsztatów.

Sprawdziiliśmy, że uczniowie i uczennice chcą mieć wpływ na to, jak i gdzie się uczą, czuć się ważni i potrzebni. Sprawnie identyfikują słabe punkty polskiej szkoły. Chcą, by była ona źródłem doświadczeń, pozwalała wykorzystywać nowe technologie podczas nauki, dawała poczucie bezpieczeństwa i wygodę. Warto wykorzystać potencjał młodych ludzi, włączając ich w proces myślenia o szkole i wprowadzania zmian.

Zaprosiliśmy na całonocne warsztaty w Warszawie uczniów i uczennice w różnym wieku: ze szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum. Wspólnie pracowali oni nad wizją wymarzonej szkoły w czterech wybranych przez nas obszarach opisanych wyżej: uczenie się, ludzie, przestrzeń i nowe technologie.

Pierwszym krokiem w czasie warsztatów było zebranie od wszystkich uczestników refleksji i pomysłów na wymarzoną szkołę. Ich potrzeby, refleksje i sugestie spisaliśmy na kartkach i nakleiliśmy na kartonowych domkach symbolizujących szkoły. Stały się one podstawą do dalszej pracy w grupach tematycznych. Każda z czterech grup pracowała nad jednym z obszarów i przekazywała luźne pomysły oraz refleksje w konkretne postulaty. W efekcie uczniowie sformułowali 12 postulatów wymarzonej szkoły.

Podczas warsztatów uczniowie spotkali się z zaproszonymi ekspertami i ekspertkami, którzy najpierw wspierali pracę uczniów w grupach, a następnie na forum odnieśli się do wypracowanych postulatów.

Równolegle do pracy polskich uczniów i uczennic nad postulatami zmian w szkole, pracowali uczniowie z innych krajów: Francji (to kolejny rok pracy nad projektem „Dream Your School”), Wielkiej Brytanii i Grecji. Poznajcie niektóre z ich postulatów i marzeń!

Nauka wspólnego życia (np. wolontariat dla uczniów), wpływ na własną naukę (np. projekty dostosowane do umiejętności i zainteresowań uczniów), sposoby uczenia się (celem ma być wiedza, a nie oceny).

Praktyczne podejście budujące dobre samopoczucie (np. nauka przez zabawę), zajęcia interdyscyplinarne i wykorzystujące sztukę.

Większa autonomia, współpraca (chcemy być wysłuchani), proces edukacyjny dostosowany do zmieniających potrzeb.

Chcemy, aby skupiono się na naszych staraniach i wysiłkach bardziej niż na rezultatach.

MASZ WŁASNY POSTULAT?

WYŚLIJ GO NA ADRES:

wymarzonaszkoła@ceo.org.pl